

Seminární práce
Mezinárodní právo

STÁTNÍ PODPORA EXPORTU

Hana Grossmannová
20.4.2005

BPZ/02
právo a podnikání

OBSAH

1. Úvod	3
2. Legislativa	3
3. Státní instituce pro podporu exportu	3
3.1. Česká exportní banka	3
3.2. Exportní garanční a pojišťovací společnost	3
3.3. Česká agentura na podporu obchodu	4
3.4. Česká rada na podporu podnikání a exportu	4
4. Koncepce proexportní politiky pro období 2003 – 2006	4
4.1. Vývoj proexportní politiky v minulých letech	5
4.2. Aktivity proexportní politiky z minulých let	6
4.3. Rozvoj proexportní politiky po vstupu do EU	6
4.5. Oblasti proexportní politiky pro období 2003 - 2006	7
4.5.1. Odstraňování bariér, zahraničně obchodní strategie, koordinace politiky	7
4.5.2. Financování a pojišťování vývozu se státní podporou	8
4.5.3. Informatika, poradenství, asistence a odborné vzdělávání	8
4.5.4. Propagace a prezentace českých produktů a subjektů v zahraničí	9
4.5.5. Podpora exportu malých a středních podniků	9
5. Závěr	10
6. Zdroje	10

1. ÚVOD

Česká republika provádí zahraničně-obchodní politiku, která má za cíl podporu vývozu vlastních velkých, malých a středních podniků za srovnatelných podmínek jako všechny vyspělé i rozvojové, exportně orientované země ve světě. Výkonnými orgány pro poskytování a garantování exportních úvěrů za výhodných podmínek jsou Česká exportní banka (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP), kde si stát ponechává řídicí a kontrolní funkci. Pro oblast státní podpory exportu je významným dokumentem "Koncepce proexportní politiky pro období let 2003 – 2006".

Státní podporou exportu se pak v této souvislosti rozumí zejména tyto dvě oblasti: 1. pojištění úvěrových rizik (např. pojištění krátkodobých i dlouhodobých úvěrů proti nezaplacení v důsledku zákonem specifikovaných typů rizik, pojištění investic českých právnických osob proti riziku vyvlastnění, omezení převodu zisků nebo politicky motivovaného násilného poškození nebo pojištění rizik kurzové ztráty české koruny v případě pojistného plnění při rozdílech kurzů platných v době sjednání pojistné smlouvy a kurzu při platbě pojistného plnění), 2. financování vývozu (financování vývozních úvěrů a poskytování finančních služeb s vývozem souvisejících nebo dotování části úrokových rozdílů vzniklých vývozcům z nižších úrokových výnosů jimi poskytovaných vývozních dodavatelských úvěrů se splatností delší než dva roky).

2. LEGISLATIVA

V ČR tuto oblast upravuje zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

3. STÁTNÍ INSTITUCE PRO PODPORU EXPORTU

3.1. Česká exportní banka

Role ČEB jako specializované bankovní instituce na podporu vývozu i jako nástroje státu při prosazování obchodně politických záměrů. Umožňuje tím českým vývozcům vstupovat do soutěže na mezinárodním trhu za podmínek srovnatelných s těmi, které využívá jejich hlavní zahraniční konkurence. ČEB poskytuje v úvěrové oblasti tyto bankovní produkty: produkty krátkodobého financování (splatnost úvěru do dvou let), produkty střednědobého a dlouhodobého financování (splatnost úvěru 2 až 12 let)

Konečným příjemcem podpořeného financování může být pouze vývozce, tj. právnická osoba se sídlem v ČR (výjimečně i fyzická osoba s trvalým pobytem v ČR), která aktivně podniká a uskutečňuje vývoz

Základními podmínkami pro poskytnutí podpořeného financování jsou: vyrovnané závazky vůči státu, proti žadateli nesmí být vedeno konkursní řízení, pojištění EGAP a jiné akceptovatelné ČEB, vyhovující kontrakt, podíl českého producenta 60% české výroby.

3.2. Exportní garanční a pojišťovací společnost

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP) je akciovou společností plně vlastněnou státem. Její význam spočívá zejména v oblasti přebírání rizik zahraničních kupujících a rizik výkonů českých vývozců. EGAP může pojistit rizika, které žádá komerční pojišťovna nepojistí. Její fungování je základní podmínkou pro zabezpečení konkurenční schopnosti českých vývozců z hlediska nabízených platebních podmínek a přístupu k financování. Základním směrem rozvoje EGAP je maximální uspokojení poptávky českých exportérů, zkvalitnění poskytované služby a rozšíření mezinárodní spolupráce. Význam

EGAP je nezastupitelný zejména při vývozu strojírenského zboží a investičních celků. Rozhodující činností společnosti je pojišťování vývozních úvěrů proti vývozním úvěrovým rizikům a pojišťování proti krátkodobým komerčním rizikům nezaplacení v důsledku platební neschopnosti nebo platební nevěle domácího nebo zahraničního kupujícího. EGAP poskytuje jedenáct základních typů pojištění v mnoha modifikacích a je schopen vyhovět i individuálním požadavkům vývozců a bankovních ústavů financujících vývoz.

3.3. Česká agentura na podporu obchodu

Významným institucionálním segmentem státní proexportní politiky je příspěvková organizace MPO – Česká agentura na podporu obchodu (CzechTrade). CzechTrade bude i nadále plnit v rámci státní proexportní politiky úlohu nejdůležitější proexportní implementační agentury v oblasti informatiky, poradenství, asistence a vzdělávání. Jeho posláním je podporovat vývoz a zvýšení konkurenceschopnosti českých podniků a podnikatelů v zahraničí se zřetelným akcentem na malé a střední podniky. V rozmezí let 1998-2002 lze zaznamenat zásadní pozitivní posun v činnosti této agentury. Vzrostl rozsah a nabídka služeb, které jsou zaměřeny na praktickou asistenci firmám při vstupu na zahraniční trhy, agentura rovněž vytvořila unikátní systém spojování zahraniční poptávky s domácími firmami a představuje dnes klíčovou instituci při vzdělávání českých exportérů.

3.4. Česká rada na podporu podnikání a exportu

Česká rada na podporu podnikání a exportu (ČRPE) je poradní a konzultativní orgán ministra průmyslu a obchodu pro oblast podpory podnikání a exportu se zaměřením na komplexní vyhodnocení a zlepšení systému proexportní podpory i celkového podnikatelského prostředí v České republice. Konkrétně se ČRPE zaměřuje na účinnost používaných nástrojů veřejné podpory, na činnost příslušných institucí a informačních zdrojů, na definování i naplňování teritoriálních priorit proexportní politiky a v neposlední řadě na zlepšení koordinace přípravy České republiky na využívání strukturálních fondů EU v hospodářské oblasti.

4. KONCEPCE PROEXPORTNÍ POLITIKY PRO OBDOBÍ 2003 – 2006

Význam zahraničního obchodu spočívá nejen v tom, jak ovlivňuje výkonnost národního hospodářství, ale také v tom jak působí na platební vztahy země k zahraničí, což se promítá do vývoje platební bilance. V České republice působí negativně na její běžný účet trvale deficitní obchodní bilance, jejíž vliv je však částečně eliminován trvale aktivním saldem bilance služeb. Saldo finančního účtu je v posledních letech také aktivní především v důsledku trvajících přílivů přímých zahraničních investic a převyšuje deficit běžného účtu, takže platební bilance v konečném důsledku je kladná a přispívá ke zvyšování devizových rezerv. Tak jak vliv privatizačních příjmů, které dosud ovlivňují finanční účet pozitivně, bude slábnout, současně s tím poroste vliv běžného účtu a pro udržení vyrovnané platební bilance bude prvořadým cílem snižování deficitu obchodní bilance a zvyšování aktiva bilance služeb. Česká republika se řadí k zemím s **vysokým podílem vývozu i dovozu zboží na HDP** (v roce 2001 v běžných cenách podíl vývozu dosáhl 58,9 % a podíl dovozu 64,3 %), což je typické pro menší země, mezi něž patříme. V těchto zemích dynamika vývozu obvykle dlouhodobě předstihuje růst HDP dvakrát až třikrát. V České republice mezi lety 1999 až 2001 rostl vývoz ve stálých cenách zhruba pětikrát rychlejším tempem než HDP, v samotném roce 2001 čtyřikrát rychlejším tempem. Pro pozitivní přínos zahraničního obchodu na vývoj HDP je důležité, aby při jeho deficitní bilanci nedocházelo ke zhoršování. Pokud jde o saldo obchodní bilance (v běžných cenách), jeho výše od roku 2000 mírně klesá. K razantnějšímu snižování deficitu bilance zahraničního obchodu může napomoci především zvyšování exportní výkonnosti jak ve zboží, tak ve službách.

Vláda ČR z těchto základních ekonomických souvislostí vychází, plně si uvědomuje mimořádný význam vnějších ekonomických vztahů a především exportu pro rozvoj našeho národního hospodářství. V dynamickém růstu exportu vláda spatřuje účinný faktor, který pozitivně ovlivňuje růst HDP a snižování rozdílu mezi HDP připadajícím na jednoho obyvatele v ČR a Evropské unii. Za významný považuje vláda též vliv exportu na zvyšování konkurenceschopnosti. Zkušenosti ze členských zemí EU prokazují, že exportéři dosahují vyšší produktivity práce, vyšší zaměstnanosti, vyšších mezd a lepších manažérských schopností než neexportující firmy.

Koncepce proexportní politiky pro období 2003-2006 si klade tyto hlavní **strategické cíle**:

- Zvýšení hodnoty českého exportu na jednoho obyvatele a přiblížení výše tohoto ukazatele úrovni dosahované ve srovnatelně velkých zemích EU
- Podporou růstu exportu, především vývozu s vyšší přidanou hodnotou, pozitivně ovlivňovat výsledky naší obchodní bilance
- Zvýšení podílu malých a středních podniků na celkovém exportu ČR.

Je však třeba si uvědomit, že rozhodující vliv na výši exportu mají takové faktory, jako jsou: celková úroveň podnikatelského prostředí, konkurenceschopnost nosných odvětví naší ekonomiky, přizpůsobivost vzdělanostního a výzkumně vývojového potenciálu, řídicí a marketingové schopnosti managementu firem, směnná relace naší měny, sociálně ekonomická soudržnost a v neposlední řadě finanční možnosti státního rozpočtu.

4.1. VÝVOJ PROEXPORTNÍ POLITIKY V MINULÝCH LETECH

V průběhu devadesátých let, v kontextu s celkovou ekonomickou reformou a komplexní transformací zahraničního obchodu, se vyvíjela také oblast státní podpory exportu. Došlo k reorganizaci ústředních orgánů státní správy včetně těch resortů, jejichž činnosti byly spojeny s výkonem či podporou zahraničního obchodu a tudíž i podporou exportu. Byly vytvářeny legislativní podmínky pro vznik a činnost státních i nestátních organizací, jejichž aktivity ve větší či menší míře s podporou exportu souvisejí. Postupně vznikaly nosné proexportní organizace. Akciová společnost EGAP v roce 1992, akciová společnost ČEB v roce 1995 a agentura CzechTrade v roce 1997.

K systémovému řešení celé oblasti státní podpory exportu došlo až v dubnu 1999, kdy vláda ČR vzala na vědomí materiál "**Proexportní politika**". Tento dokument, který se stal nedílnou součástí státní hospodářské politiky, ve své metodicko organizační části definuje, vymezuje a zakládá hlavní principy českého modelu státní podpory exportu:

- státní proexportní politika má charakter nepřímé podpory, zachovává klima volné hospodářské soutěže, je v souladu se všemi relevantními mezinárodními závazky, které ČR dobrovolně přijala a respektuje pravidlo rovného přístupu.
- z hlediska institucionálního platí, že vykonavateli státní proexportní politiky jsou orgány státní správy a organizace, řídicí roli zastává MPO

V případě českého modelu státní podpory exportu definujeme pět základních oblastí

1. odstraňování tarifních a netarifních bariér vývozu, zahraničně obchodní strategie, koordinace státní proexportní politiky
2. financování a pojišťování vývozu se státní podporou, adresná rozvojová pomoc
3. informatika, poradenství, asistence a odborné vzdělávání
4. propagace a prezentace českých produktů a subjektů v zahraničí
5. doplňková či časově omezená proexportní opatření

Tyto hlavní principy státní proexportní politiky zůstávají v zásadě zachovány i pro období 2003 – 2006, materiál „Koncepce proexportní politiky pro období 2003 – 2006“. Počínaje rokem 2003 je materiál rozšířen o šestou oblast - „Podpora exportu malých a středních podniků“.

4.2. AKTIVITY PROEXPORTNÍ POLITIKY Z MINULÝCH LET

V rámci činnosti Světové obchodní organizace (WTO) byly aktivity České republiky v celém období zaměřeny především na zahájení nového komplexního kola mnohostranných obchodních jednání (dosavadním výsledkem je prozatím zřízení celkem 79 smíšených komisí).

Ve vzájemném obchodě mezi ČR a EU byly k 1. lednu 2001 naplněny harmonogramy **odbourávání cel** a množstevních omezení stanovené Evropskou dohodou a byla vytvořena oblast volného obchodu. Obchodní výměna průmyslových výrobků je plně liberalizována, u zemědělských výrobků zbývá ještě prostor pro jednání o nových koncesích.

V agrárním obchodu bylo v roce 2000 dosaženo značného pokroku v oblasti liberalizace, kde u necitlivých zemědělských výrobků s nízkými sazbami (do 5 %) byla odstraněna cla a stanoveny bezcelní preferenční kvóty pro některé citlivé výrobky v rámci tzv. dvounulové varianty. Uvolněním podmínek v této oblasti obchodu došlo ke zvýšení vývozu i dovozu se zeměmi EU. Bilance agrárního obchodu s EU je již několik let záporná.

V oblasti pojišťování a financování vývozu se státní podporou došlo k úspěšnému završení naší iniciativy. Přijatá opatření ve svém souhrnu znamenají výrazné zlepšení podmínek a zvýšení komfortu pro klienty EGAP a ČEB.

V případě **EGAP** šlo zejména o opatření, která znamenala snížení pojistných sazeb, zvýšení míry pojistného krytí, zavedení systému bonifikací a slev na pojistných sazbách a možnosti postupného placení pojistného a dále o vytvoření možnosti poskytovat zahraničním úvěrovým pojišťovnám aktivní zajištění pro zabezpečení účasti českých vývozců na rozsáhlých investičních projektech. V případě **ČEB** realizace opatření znamenala rozšíření nabídky produktů zejména o poskytování záruk za závazky výrobce, poskytování úvěrů na financování výroby pro vývoz a krátkodobé vývozní úvěry, financování českých investic v zahraničí, financování místních nákladů atd.

V rámci usnesení Poslanecké sněmovny i uvedeného usnesení vlády ČR věnují obě instituce výraznou pozornost podpoře vývozu malých a středních podniků.

Vláda věnovala mimořádnou pozornost té části státní proexportní politiky, která se zabývá **informatikou, poradenstvím a vzděláváním** v oblasti vnějších ekonomických vztahů. Vláda vytvořila podmínky pro výrazné zlepšení činnosti celého systému služeb pro reálné či potenciální exportéry

Byla podepsána "**Dohoda mezi Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem průmyslu a obchodu k zabezpečení marketingové podpory exportu zemědělských a potravinářských komodit**" v rámci Czech Trade (viz strana xxx).

Vláda, prostřednictvím MPO, organizovala pro české exportéry oficiální účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí za finančně výhodných podmínek a současně zajišťovala ekonomickou propagaci ČR vydáváním časopisů a dalších tiskových materiálů.

4.3. ROZVOJ PROEXPORTNÍ POLITIKY PO VSTUPU DO EU

Dnem vstupu ČR do EU jsou naše vztahy se všemi členskými státy EU podřízeny režimu jednotného vnitřního trhu a vůči nečlenským zemím bude ČR provádět **společnou obchodní politiku EU**. Členské státy nejsou oprávněny samostatně vystupovat, monopol na předkládání návrhů k provádění společné obchodní politiky ve dvoustranném i mnohostranném rozměru, na doporučení ke sjednání mezinárodních dohod i na vedení vlastních jednání má Evropská komise. Rozhodnutí o obchodně politických otázkách přijímá Rada, která se při výkonu svěřených pravomocí usnází kvalifikovanou většinou.

Ve vztazích s členskými zeměmi EU bude nepochybně přínosem **neomezený přístup veškerého českého zboží na celý unijní trh**. Při dostatku konkurenceschopného zboží a s přihlédnutím k počtu nově přijatých členů lze očekávat, že podíl vnitrounijního obchodu

na obchodním obratu ČR se ze současných více než 65 % zvýší na zhruba 75 – 80 %. Jedná se o zabezpečení odbytu tohoto podílu obratu zahraničního obchodu ČR na jednotném vnitřním trhu EU, a to za neexistence tarifních i netarifních překážek obchodu.

Formy podpory exportu (vnitrouní obchod)

- Podpora podnikání, zejména malého a středního
- Využití dosavadních vazeb v rámci hospodářské spolupráce včetně činnosti pracovních orgánů jednotlivých rezortů k bilaterálním konzultacím s partnerskými ministerstvy s cílem napomoci vzájemnému obchodu v rámci pravidel stanovených EU
- Podpora zapojení ČR do významných investičních projektů
- Podpora zapojení ČR do mezinárodní dělby práce, zejména v oblasti průmyslového výzkumu a vývoje, inovačních aktivit a zavádění výsledků do podnikatelské praxe malých a středních podniků

Systémy podpor vývozu do třetích zemí zůstávají i nadále v působnosti členských států EU. Proexportní politika ČR jako členského státu EU bude příslušná respektovat některá ustanovení EU, ale formy a rozsah pomoci českým exportérům budou záviset v převážné většině na možnostech a rozhodnutích české vlády.

4.5. OBLASTI PROEXPORTNÍ POLITIKY PRO OBDOBÍ 2003 - 2006

4.5.1. Odstraňování bariér, zahraničně obchodní strategie, koordinace politiky

V této oblasti definuje koncepcce zejména

Mnohostranné vztahy

- členství a angažovanost ČR ve Světové obchodní organizaci (WTO), která je ústřední a určující světovou organizací, která napomáhá rozvoji světového obchodu
- přínos členství České republiky v Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), který spočívá zejména ve vytváření doporučovaných principů mezinárodní spolupráce
- rozšíření dosavadní liberalizace vzájemného zemědělského obchodu prostřednictvím Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA)

Dvoustranné vztahy

- vývoj dvoustranných zahraničně obchodních vztahů, stejně jako ostatních oblastí zahraničního obchodu, je determinován našim vstupem do EU jak se zeměmi EU, ESVO, ostatními evropskými zeměmi a mimo evropskými zeměmi.
- stanovení exportních teritoriálních priorit - liberalizace zahraničního obchodu

Tyto dvoustranné dohody jsou po našem vstupu do EU, pokud to společná politika dovoluje, uzavírány v souladu s našimi ekonomickými zájmy.

Ve vztahu k mimoevropským zemím bude v zájmu ČR nadále aktivně podporovat vývozní podniky, vytvářet příznivé podmínky k získání zahraničních investorů právě do naší země, lobovat v zahraničí za projekty, na kterých se budou české podniky podílet, atd. Tato aktivita bude muset být o to výraznější, oč silnější bude konkurence, již budou naše podniky vystaveny v rámci společného evropského trhu.

Koordinace proexportní politiky

Proexportní politika je průřezovou disciplínou, která musí být vytvářena a koordinována z jednoho místa, musí být koncipována na zásadách rezortního partnerství a partnerství státu se soukromým sektorem. Proto mezi nejdůležitější atributy proexportní politiky pro období 2003 – 2006 patří, vedle podpory malých a středních exportérů, rovněž koordinace proexportní politiky a posílení spolupráce mezi všemi subjekty, které se na proexportní politice podílejí. Česká rada na podporu podnikání a exportu bude pokračovat v činnosti jako poradní a konzultativní orgán ministra průmyslu a obchodu pro oblast podpory podnikání

a exportu se zaměřením na komplexní vyhodnocení a zlepšení systému proexportní podpory i celkového podnikatelského prostředí v České republice.

4.5.2. Financování a pojišťování vývozu se státní podporou

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP) a Česká exportní banka, a.s. (ČEB)

Pro přebírání platebních rizik zahraničních kupujících a rizik výkonů českých vývozců se role státní úvěrové pojišťovny jeví i do budoucna jako **nepostradatelná**. Její fungování je základní podmínkou pro zabezpečení konkurenční schopnosti českých vývozců z hlediska nabízených platebních podmínek a přístupu k financování. Svůj význam má i další rozšíření spolupráce s agenturami CzechTrade a CzechInvest.

Poskytování dlouhodobých úvěrů za výhodných podmínek podle pravidel OECD

Významným potenciálním proexportním nástrojem pro následné období je **poskytování dlouhodobých úvěrů** (jednotlivé vývozní projekty) za výhodných podmínek podle pravidel OECD („soft loans“), které by mělo být realizováno zpravidla spolu s poskytováním obvyklých forem financování se státní podporou za zvýhodněných podmínek od exportních úvěrových institucí. Pro výběr projektů jsou stanoveny tyto kritéria: finanční náročnost do 50 mil. USD, odpovídající finanční realizace, renomé i zkušenost žadatele,

4.5.3. Informatika, poradenství, asistence a odborné vzdělávání

Obchodně ekonomické úseky zastupitelských úřadů v zahraničí (OEÚ ZÚ)

V oblasti činnosti obchodně ekonomických úseků při zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí (OEÚ) **bude pokračovat i nadále proces „ekonomizace“** české diplomacie. Systém musí všem českým podnikatelským subjektům, které mají konkurenceschopné výrobky, účinně napomoci uplatnit tyto výrobky nebo služby na světových trzích. Dále bude **rozvíjen a zdokonalován systém předávání informací** od zahraniční sítě k českým exportérům s důrazem na rychlost a aktuálnost předávaných informací (včetně zajištění potřebných dokumentů a podkladů, např. zajištění nákupu tendrové dokumentace apod.).

Agentura CzechTrade

CzechTrade je stále **nejdůležitější proexportní implementační agentura** v oblasti informatiky, poradenství, asistence a vzdělávání. CzechTrade bude ve své strategii důsledně realizovat základní ambice, aby se do roku 2004 stal srovnatelnou národní proexportní agenturou ČR srovnatelnou s obdobnými proexportními agenturami v zemích EU. Základní **strategické cíle** CzechTrade vycházejí z pěti hlavních perspektiv CzechTrade – veřejnou, finanční, zákaznickou, vnitřní výkonnosti a učení se a růstu.

Přímé nástroje podpory českých exportérů

- **program Marketing**, který bude vycházet z obdobných programů EU a který bude spolufinancován ze zdrojů Evropské unie
- **program Prospekce trhu**, společný produkt pro exportéry zajišťovaný EGAP ve spolupráci s CzechTrade, usnadní malým a středním podnikům přístup k exportnímu financování projektů na zahraničních trzích

Nepřímé nástroje podpory českých exportérů

- Exportní poradenství a informace
- Exportní asistence

Služby CzechTrade musí být poskytovány na základě certifikovaného systému řízení a na základě klientského přístupu ke službám CzechTrade. Činnost a výsledky CzechTrade budou každoročně vyhodnocovány na základě spokojenosti klientů a na základě plnění závazných ukazatelů činnosti CzechTrade schválených Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Podpora exportu informačními technologiemi

V rámci státní informační politiky je vytvořen a rozvíjen veřejný portál **Integrovaného systému informací pro podnikání a export** (<http://www.businessinfo.cz>).

4.5.4. Propagace a prezentace českých produktů a subjektů v zahraničí

Jedním ze základních segmentů české proexportní politiky je **finančně zvýhodněná propagace** a prezentace českých výrobků a vývozců formou českých oficiálních účastí na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí (ČOÚ), kterou doplňuje účinná a vhodně cílená ekonomická Press a Public Relations (PR). Tyto aktivity v různých formách technicko organizačního zabezpečení a finančních podmínek organizují a provádějí i státy s vyspělou tržní ekonomikou, neboť představují účinnou formu podpory exportu.

4.5.5. Podpora exportu malých a středních podniků

Největší skupinou podnikatelů v České republice jsou malé a střední podniky. V této skupině podniků jsou dnes nejvíce ohroženy podniky, které nemají kapitálově silné vlastníky a staví svou dlouhodobou strategii na nízkých nákladech vstupů. Na tuto skupinu podniků bude proto prioritně zaměřena vládní podpora českého exportu a konkurenceschopnosti. Problémy českých malých a středních exportérů jsou zejména tyto: malá finanční síla a kapitálové zázemí, obtížný přístup ke kapitálu omezující možnost financování rozvojových aktivit, složitý přístup k odbornému vzdělávání, nižší dostupnost potřebných informací, obtížný přístup k výsledkům výzkumné činnosti, případně vlastní výzkumná činnost, platební obtíže způsobující druhotnou platební neschopnost, slabší úroveň vlastního managementu, obtížnější přístup do odbytových sítí v zahraničí.

Vládní programy na podporu exportu malých a středních podniků musí splňovat tato zásadní kritéria: vycházet z požadavků a přání malých a středních podniků a jejich reprezentací, mít vždy měřitelné a ověřitelné výstupy, podpora musí být garantována těm, kteří ji dokáží využít. Podpora exportu malých a středních podniků se zaměřuje na konkurenceschopné podniky a nezachraňuje neprosperující podniky.

Typy vládních programů jsou například: Informační programy, Asistenční služby českým podnikům, Programy spolupráce podniků, Lobování, Cílené programy na podporu jednotlivých oborů českého exportu, Programy spolupráce organizací na podporu exportu, Programy na zřizování exportních zastoupení českých podniků v zahraničí, Programy podpory přípravy projektů ze zdrojů Evropské unie, Programy technologické inovace,

5. ZÁVĚR

Zahraníční obchod a zejména export významně ovlivňuje nejen výkonnost národního hospodářství, ale rovněž vnější rovnováhu či nerovnováhu naší země. Česká republika se řadí k ekonomikám s vysokým podílem vývozu na HDP (v roce 2001 cca 60 %), což je typické pro menší země, mezi které patříme. Finanční prostředky na proexportní politiku v letech 2004 až 2006 budou vycházet z možností státního rozpočtu v příslušných letech. Mezi základní priority koncepce podpory exportu patří: důraz na prohloubení koordinace činnosti všech věcně příslušných resortů a institucí, zvýšení podpory malých a středních vývozců, posílení mnohostranných i dvoustranných vnějších ekonomických vztahů se záměrem zvýraznit specifiku české pozice, stanovení pružného systému exportních teritoriálních priorit, zvýraznění ekonomicko-obchodní dimenze činnosti českých zastupitelských úřadů v zahraničí, rozšíření a zkvalitnění produktů Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s. a České exportní banky, a.s. včetně poskytování dlouhodobých úvěrů za výhodných podmínek podle pravidel OECD nebo další rozvoj agentury CzechTrade. Potenciálním problémem našeho exportu je jeho vysoká koncentrace ve vztahu k zemím EU (téměř 70 % z celkového vývozu). Značná závislost našeho exportu na vývoji ekonomického prostředí v zemích EU zakládá podmínky pro možné negativní dopady na naši obchodní bilanci i ekonomiku jako celek.

6. ZDROJE

- 1) "Koncepce proexportní politiky pro období let 2003 – 2006".
- 2) Zákon č. 419/2002 Sb.
- 3) J. Ondřej - Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní, nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, ISBN 80-86898-02-4.
- 4) <http://www.mpo.cz>, staženo 20.4.2005